

De Geuzen in 1572

door Simon IPPEL

De toestand in onze gewesten was zeer angstwekkend. De toestand was zeer verwarrend door verschillende factoren die rondom ons plaats vonden.

Den Briel werd door de watergeuzen ingenomen.

Door de Spanjaarden werd de Bloedraad ingesteld.

Ongeveer 100.000 soldaten verbleven er in onze gewesten

Egmond en Hoorn werden gevangen genomen om later onthoofd te worden.

Enz, enz.

Kortom de toestand was zeer slecht tot er te Oostende en omgeving het volgende plaats vond.

Op zondag 5 oktober 1572 's avonds rond 7 uur kwam er een bode te paard bij de pastoor Melchior Vander Niepe te Bredene aan. Hij overhandigde hem brieven van de heren van het Brugse Vrije waarbij ze lieten weten dat de Geuzen uit Oudenaarde deze stad hadden verlaten om langs Lichtervelde en Torhout een stad of parochie gelegen aan de zee te bereiken.

Het ongeluk wilde dat deze bode in feite Oostende moest verwittigen van de komst der Geuzen en niet mocht overnachten te Bredene waar hij eveneens zijn paard liet stallen.

In elk geval de bode sprak er met de hoofdman Rykaart Bouts van de herberg St.-Sebastiaan nabij Oostende en de hoofdman werd gelast om enige mannen op te roepen om de wacht op te trekken in de buurt van Oudenburghoek. De hoofdman ging nog verder rond tot het einde van de Breedenedijk tot dicht bij de duinen, aan het huis van Klaais Vander Beke om van daaruit de vijand in 't oog te houden.

Na een half uur kwamen er vijftientig voetgangers en mannen te paard toe. Dit volk omringde de Bredenaars en vroegen hen *"voor wie en waarvoor ze de wacht hielden"*.

"We verwachten de Geuzen" zei Rykaart kortaf. De anderen antwoordden op dezelfde toon: *"We zouden willen weten vanwaar"*. De hoofdman hernam *"We moeten weten met wie we te doen hebben"*. Zij zegden dat ze gezonden waren van de Graaf de Roeulx naar Oostende om vandaar naar Zeeland te varen en Vlissingen te belegeren en dat er geen reden was om hen niet te vergezellen.

Adriaan Smichts uit Bredene zegde verder *"Indien wij wisten, dat gij lieden waarlijk van Graaf de Roeulx komt, wij zouden daar geene moeilijkheid vooren maken"*.

De Geuzen konden goed liegen, overklapten de Bredenaars en konden hen overhalen mee te gaan tot aan de poorten van Oostende.

De Bredense hoofdman voelde dat hij bedrogen was en vroeg aan een van de mannen die te paard was, te mogen de baljuw te verwittigen, want zo binnen gaan zou zich tegen hen keren.

Die man had daar niets tegen en drie Bredenaars: Rykaart Bouts zelf, Willem de Clerck en Pieter van Aelst gingen naar de Oostendse baljuw.

Intussen was er nieuws gekomen te Oostende, want de Burgemeester Omaar Colen had een vrouw gesproken die uit Torhout kwam en zij had veel volk gezien dat Frans sprak. 't Was maar gerucht, maar voldoende om voorzichtig te zijn. Ook de baljuw Charles Lespier, was met 12 man op ronde en ontmoette de Bredenaars aan de afspanning 'Le singe'. Meegaan was de beste oplossing. Wanneer ze aan de brugge kwamen ontmoetten ze de andere. Een vertelde dat hij luitenant was van de kapitein Burch en doende onder de Graaf van Roeulx. Ze moesten de stad Goes hulp brengen en daarvoor hadden ze schepen nodig om naar Zeeland te varen.

De baljuw vroeg hem zijn geleidebrieven en zegde dat hij de stad niet binnen kon zonder deze te tonen. Hij verschoonde zich maar vertelde dat de kapitein achter kwam en dat hij de brieven bezat.

Het ene woord bracht het andere bij en de mannen twistten lang in 't Frans. Opeens keerde hij zich om naar de stad en riep in het Vlaams "*Dat men de belle brenge, rondga al klinkedt en het volk bijeen roepe. Breng aanstonds twee of drie stukken kanonnen!*"

Daarop riepen de Geuzen "*Naar binnen, sla dood, sla dood*". Dan hoorde men gewerschoten en het gevecht begon in de pikdonkere nacht. De Geuzen staken twee huizen in brand, waaronder deze van de burgemeester Colen.

Intussen was er ook een man uit Zandvoorde afgekomen die meldde dat de weg van Oudenburg naar Oostende vol soldaten was. Niklaas Le Roy, de griffier, was die man tegengekomen en liet daarom alle houten bruggen in stukken slaan. De strijd werd voortgezet tussen de wallen. Wilde men vluchten of de stad inkomen, men versmoorde.

Vele Geuzen lieten hun leven en velen werden gevangen genomen. Wanneer ze zagen dat het hopeloos was sprongen ze in de schuiten en wilden de zee opvaren. De Oostendenaars er achter, enterden ze en brachten hen terug. De aanval was mislukt.

Van de Geuzen die weerkeerden (in december 1572) is het een verhaal van overal: kerken vernield, geplunderd, priesters vervolgd, moord en brand...

Hoe Oostende een Geuzenstad is geworden en een vierjarig beleg moedig doorstond is een ander verhaal.

Uit: *Extrait de la Correspondance de Granvelle*" édité par Ch. Piot blz 687 "*Documents relatifs à l'entrée à Ostende*".

BOEKBESPREKING

J.-P. FELIX, *Le Chevalier Auguste Wiegand (1849-1904): "The famous Belgian Musician and Organist of the City of Sydney"*.

De musicoloog-organoloog J.-P. FELIX, die vroeger wel eens occasioneel aan "De Plate" meewerkte, publiceerde een uitvoerige bibliografie over deze beroemde orgelvirtuoos die jarenlang verbonden was aan de Sint-Pieterskerk in Oostende en aan het Kursaal alhier.

In dit 263 blz. dikke, rijk geïllustreerde boek volgen wij zijn levensloop die hem van Luik naar Brussel en Antwerpen bracht vooraleer in Oostende te komen wonen als orgeltitularis van de kerk en Kursaal.

Bij zijn leven was hij, net als zijn stadsgenoot César FRANCK, de Belgen Nicolaas LEMMENS, Alphonse MAILLY en Léandre VILAIN, de Fransen César FRANCK, Charles-Marie WIDOR, Louis VIERNE en Alexandre GUILMANT of de Italiaan BOSSI een beroemd orgelvirtuoos die heel vaak recitals gaf, ook op "profane" orgels in concertzalen en congreszalen.

Zijn Oostendse periode komt uitgebreid aan bod in dit boek. Daarom leek de publicatie ons hier vermeldenswaard.

Een exemplaar is opgenomen in het "Fonds Ostendiana" van de Bibliotheek Kris Lambert.

Bestellen kan ook door het overschrijven van 39,66 € op rekening 000-1109520-34 van J.-P. Felix, "Le Pré Frambay" in 1367 Autre-Eglise. Portkosten voor België zijn inbegrepen.

Norbert HOSTYN